

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXI-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 9-10/ ТРАВЕНЬ 2020 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- Про навчання онлайн у Реметах ➤ стор. 2
- Викладач і керівник Клузької філії СУР ➤ стор. 3
- Всесвітній день культурної різновидності ➤ стор. 4
- Заходи щодо відновлення курсів ➤ стор. 5
- Наші учні і студенти під час пандемії ➤ стор. 6
- Андрій М'ястківський: «Одеса-мама» ➤ стор. 7
- Міжнародний день музеїв ➤ стор. 8
- Школа в житті людини ➤ стор. 9
- Чому такі важливі жінки-мироносиці? ➤ стор. 10
- Про національний іспит з Бакалавреату ➤ стор. 11
- Коронавірус призьмою Св. Письма ➤ стор. 12
- Міцна та автентична віра ➤ стор. 13
- Матуся наша – найдобріша і найкраща ➤ стор. 14
- Грецька легенда про появу капусти ➤ стор. 15
- Співпраця на базі ліцею ім. Т. Шевченка ➤ стор. 16

Іван КОВАЧ

ДЕ СВЯТІ ЖИВУТЬ В РЕКЛАМІ

Коні вірні, коні срібні
у траві, немов у царстві, –
жере худоба світ зосібно,
смокче землю ту бунтарську.

Снять вовків, дрижать вже коні,
наче срібло в епітеті,

і копитами в погоні
ударяють в небо в злеті.

І цілують землю коні,
наче радяться з віками, –
їх побачиш на іконі,
де святі живуть в рекламі...

НАВЧАННЯ ОНЛАЙН

Всім відомо, що через пандемію коронавірусу 11 березня 2020 року в Румунії закрито навчальні заклади. На початку карантинного періоду йшлося про тимчасовий період припинення діяльності (курсів) у школах, ліцєях та університетах. Поки уряд не визначив остаточну дату закінчення карантину, рекомендації з боку Міністерства освіти та досліджень Румунії для педкадрів полягали в тому, щоб тримати якомога більше зв'язок із дошкільнятами та школярами, працювати дистанційно, тільки повторенням вивченого, через різні технологічні засоби навчання, відповідно до існуючих комунікаційних пристроїв (ноутбук, планшет, ПК, смартфон тощо), або через різні ресурси для дистанційного навчання. Але виникло питання, як вживати ці ресурси? На практиці більшість учителів румунських шкіл не користувалися цими ресурсами, адже у них бракує знань і навичок для вибору онлайн-інструментів.

Якщо до весняних канікул все це було у формі рекомендацій, коли учні повернулися до школи, точніше, від 23 квітня 2020 року процес викладання – навчання – оцінювання став обов'язковим для всіх викладачів в онлайн-навчанні.

Тому що дистанційна форма роботи в румунських школах ще не запроваджена, як для вчителів, так і для школярів це виявилось справжньою проблемою. По-перше, не в усіх учителів є цифрові навички навчання, по-друге, як у вчителів, так і в школярів бракують сучасні технічні засоби, по-третє,

всі ми залежимо від якості інтернету, а по-четверте, ставлення деяких школярів до цього нового типу навчання (в піжамі, так висловилася одна моя учениця).

На рівні Марамороського повіту, за даними Повітового шкільного інспекторату, у 6787 учнів і 36 викладачів немає жодних технічних засобів, або немає доступу до мережі інтернету. А це і є показником того, що дистанційне навчання в марамороських школах дуже неоднорідне. Неоднорідне воно і тому, що вчителі, покищо, втілюють віддалене навчання різними засобами: шляхом відеоконференції через сайт школи, через месенджер, через фейсбук. Навіть вчителі висилають фішки через е-пошту школи, які множаться на принтері і несуть їх додому до дітей. А є ще й такі випадки, як у гірських присілках, де навіть немає зовсім електрики, вчитель несе різні навчальні матеріали до сільського магазину, куди приходять батьки і забирають їх. Найсучасніші обирають різні ресурси для дистанційного навчання, на онлайн-платформі навчання Google classroom.

Аби запобігти вчителям у цій новій роботі в нових умовах, Міністерство освіти та досліджень Румунії прийшло на допомогу всім і зробило доступним для вчителів і школярів низку онлайн-платформ навчання, як: ZOOM, G Suite, XYZ School, Kidi Bot, Google classroom тощо. Міністерство запустило безкоштовні онлайн-курси про організацію дистанційного навчання. Марамороський будинок удосконалення педкадрів також організує безкоштовні онлайн-курси

для онлайн-платформи навчання, де пояснюються алгоритми спілкування вчителів і учнів на період дистанційного навчання.

В цих пандемічних умовах всі ми одночасно вчимося на ходу використовувати різні ресурси для дистанційного навчання і запроваджувати цю нову форму навчання як вчителі, так і діти разом зі своїми батьками.

На період карантину велика відповідальність за навчання дітей покладається не тільки на викладачів, а й на батьків дітей. Вони повинні організувати уроки онлайн вдома, правильно організувати робочий день дитини, щоб вона встигла впоратися зі всіма завданнями і щоб мала часу і відпочити. Все повинно бути збалансованим. Фактично, батьки перебрали на себе і частину вчительської роботи. А це не така легка робота, як здається деяким батькам, які дотепер вважали, що викладачі працюють мало часу (4-5 годин у день) і беруть великі зарплати. Ось так виявилася можливість побачити і їм, як проходить робочий день учителя, які насправді зусилля докладає вчитель у класі і яку велику відповідальність несе вчитель за майбутнє кожної дитини.

Багато з батьків, з якими я говорила в цей період, усвідомили, яку велику роль відіграє учитель у житті школяра, і вважають, що традиційне навчання набагато краще і є більш корисним для наших дітей, ніж дистанційна форма навчання. Так само вважають і викладачі та більшість дітей і батьків.

Боже допоможи нам усім перейти через цей поганий, небезпечний період і вернутися якнайшвидше до школи!

Марія ШТЕФАН,
викладач Загальної восьмирічної
школи села Ремети

ЗОБРАЖЕННЯ ВЕСНИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

Весна вважається найпоетичнішою порою року, тому що все прокидається після зимового сну.

На відміну від зими, весна наповнює всіх ароматом життя. У небі курличуть журавлі, які повертаються на свою рідну землю з далеких країв.

Відродження весни має свої специфічні весняні квіти, розцвітання дерев, а також повернення птахів з теплих країн.

Весна втілює в собі любов, молодість, приємність, життя і відродження. Весна завжди приносила і принесе радості для душі, тому що в цій порі світ виявляється у майбутній красивості.

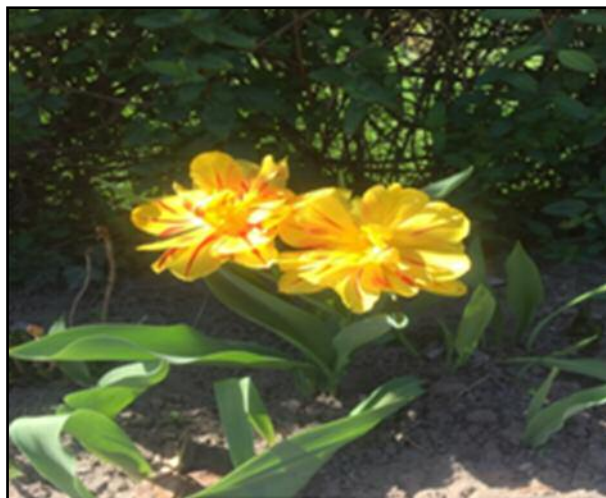
Весною душа людини перебуває в іншому обсязі. Весна – це Воскресіння і відродження до нового життя. Пора року весна не появляється зразу. Тому вона для людини стає добрим зразком і може стати найліпшим уродженням педагогом.

Весна відіграла важливу роль у житті і творчості Лесі Українки. Це час, коли вона не могла порадіти весні і змінам, які відбуваються в природі. Із приходом весни Леся Українка хоче підкреслити, якою дорогою та рідною стала вона для неї.

У поезіях «Давня весна», «Стояла я і слухала весну» Леся Українка описує

моменти хворої самотньої поетеси, яка не могла радіти радісній весні через тяжкі боління.

Вірш Лесі Українки «Стояла я і слухала весну» сповнений свіжості і тепла прекрасної весни. Для Лесі Українки весна – це пора року відродження, оновлення і надії. Тому поетеса у відомому вірші багато говорила, співала пісні про любов, молодість і радість.

Вміння поетеси «слухати весну» дало їй можливість почути дзвінку і голосну пісню. Голоси весни оспівують любов, її красу і радість – все те, про що колись вона мріяла. Її серце наповнюється світлим почуттям за

все, що принесла в її життя природа весни. Природа мала важливу роль у житті і творчості Лесі Українки.

Український поет і письменник Іван Франко писав не тільки казки і оповідання, він написав і вірші про природу. Іван Франко відобразив весну у своєму вірші «Надійшла весна прекрасна». У цьому вірші він порівнює квітучу землю з дівчиною у вінку. Красивий світ навкруги стане красивішим, якщо ми навчимося красиво про все це розповідати. Іван Франко хоче передати такі ознаки весни, які передають її красу: «Зацвіли луги, діброви, повно пісень в чагарнику». Тому про весну складали гарну музику композитори, писали прекрасні картини художники.

Перший зв'язок Івана Франка із Львовом утворився навесні 1874 року, коли поет надіслав свої вірші до журналу. У вірші «Vivere memento» (Пам'ятай про життя) поет оживляє весняний поклик і примушує людину з «горя домовини» піднятися назустріч «нової зорі».

Максим Рильський говорить у поезії «Ознаки весни», що вона живе в душі кожної людини. Образ весни у творчості поета символізує паростки нового життя.

(Продовження на 5 стор.)

Микола ДУТКА

ВИКЛАДАЧ І КЕРІВНИК КЛУЗЬКОЇ ПОВІТОВОЇ ФІЛІЇ СУР

У кожному осередку є люди, якими захоплюєшся, на яких хочеться рівнятися, з яких береш приклад, не помічаючи цього, які досягнули рівня, якого не кожному досягнути. Про таких представників Клузького осередку українців хочу вам розказати.

Освіта є тим шаблоном, який відкриває перед людиною можливості, кращі можливості. Вирішити, якою саме має бути вища освіта, який професійний напрямок обрати, часто нелегко. Беручи до уваги наближення періоду вступних іспитів, пропонуємо вашій увазі інтерв'ю з одним із найкращих представників педагогічних кадрів Клузького університету імені Бабеша-Бояї, головою повітової філії СУР у Клузі та її активним діячем – паном доцентом д-ром Іваном Гербілем. Думаю, його шлях і його досягнення можуть стати прикладом і зразком для молодого покоління.

Ольга Сенишин: – Розкажіть для початку про ваше походження. Де і коли ви народилися і отримали початкову освіту?

Іван Гербіль: Народився 9 березня 1975 року в селі Верхня Рівна (Рона де Сус), що на Марамороціні. Початкову освіту (I-VII класи) отримав у рідному селі.

О.С.: – Ким мріяли стати у школі? Чи уявляли себе науковцем-лінгвістом? Що вас захоплювало в цей період?

І.Г.: Мріяв стати офіцером у Міністерстві оборони Румунії, але в той же час захоплювався світовою літературою. Ніколи не уявляв собі, що стану лінгвістом. Під час навчання в університеті мене цікавила більше література до захисту дисертації. Хотів захищати докторську по філології, але через відсутність у Клузі наставника в цьому напрямку, перейшов на лінгвістику.

О.С.: – Де і який ліцей закінчили? Які предмети подобалися? Чим захоплювалися тоді?

І.Г.: Закінчив ліцей ім. Міхая Емінеску в місті Бая-Маре (1993 р.), філологічно-історична спеціальність. Улюбленим предметом у ліцеї була історія і деяка зацікавленість етимологією власних назв населених пунктів (топоніми), не підозрюючи тоді, що існує розділ лінгвістики, який займається цим.

О.С.: – Розкажіть, як ви обрали вищий навчальний заклад, який закінчили?

І.Г.: Я не вибирав певного вищого навчального закладу. Я лише був переконаний, що повинен отримати вищу освіту, а спеціальність для мене не мала значення. Скажемо, що доля вибрала для мене філологію. Філологічний

факультет Клузького університету ім. Бабеша-Бояї закінчив у 2000 році. З 2000 по 2001 роки – аспірант кафедри слов'янських мов та літератур у Клузі. Далі, з 2001 по 2008 – докторант кафедри слов'янських мов та літератур Клузького університету. У 2009 захистив докторську дисертацію «Діалектальна монографія (українських) поселень Рона де Сус (Верхня Рівна), Кричунешть (Кричунів) та Лунка ла Тіса (Луг над Тисою), повіт Марамуреш» („Monografia dialectală a localităților Rona de Sus, Crăciunești, Lunca la Tisa (jud. Maramureș)).

О.С.: – Як вийшло, що почали працювати на кафедрі слов'яністики, відділ української мови і літератури? Хто надихав, допомагав, підтримував? Яку посаду займаєте на даний момент?

І.Г.: У 2002 році, коли поступив до докторантури, я поставив собі за ціль закінчити її, але не маючи чіткого уявлення про те, що буде після цього. Та поступово, почавши викладати лекції практичної української мови (2002-2005), я відкрив у собі покликання до лінгвістики, став цікавитися діалектологією, історією української мови, топонімією і антропонімією. Любов до цих сфер зацікавленості мені прищепив пан професор доктор Маріус Іліє Орос, який на той час займав посаду голови відділу слов'янських мов і літератур. Він і став де-факто наставником і керівником моєї докторської роботи, хоча де-юре ним був пан професор д-р Онуфріє Вінцелер. З 2005 по 2009 роки – асистент українського відділення в тому ж таки Клузькому університеті імені Бабеша-Бояї, а з 2009 року – старший викладач (лектор) д-р українського відділення на кафедрі слов'янських мов та літератур. Цього року став доцентом українського відділення рідного університету.

О.С.: – На ваш погляд, які ваші найбільші досягнення у професійному плані?

І.Г.: Одне з найголовніших досягнень у професійному плані є те, що я продемонстрував, що українським говіркам на території Румунії властиві не три відмінні щодо складу голосних фонем системи (у наголошених позиціях), які схематично можна зобразити так: з шістьма фонемами [i, u, e, a, o, y], з сімома [i, u, e, a, o, y, ы] і з вісьмома [i, u, e, a, o, y, ь, ы], як це відмітили діалектологи Микола Павлюк та Іван Робчук, а чотири. Ця четверта система появляється лише в говірці села Верхня Рівня: [i, e, a, o,

y, ы], де старе східнослов'янське [ы] появляється на місці українського [u], і що є головним, системою ненаголошеного вокалізму цієї ж говірки має той же самий вигляд у порівнянні з рештою говірок, де у ненаголошеній позиції в усіх досліджуваних говірках виступають фонемні розрізнення /e/ – /u/ нейтралізується в архіфонемі /e^u/, яка передається у фонетичній транскрипції знаками [u^e], [e^u], як, наприклад: бр^{ате} (від брат) – бр^{ати} (дієслово), гр^еби (від гребти) – гр^иби (гриби).

Друге з найголовніших досягнень є те, що про наявність староукраїнського населення в Закарпатті та на Марамороціні можна говорити в кінці XI – початку XII ст. Докази на підтримку сказаного знаходяться в мові – у засвідчених місцевих топонімах і антропонімах зони. Зрозуміло, що вивчення цієї проблеми не закінчене і залишиться моїм першоплановим подальшим завданням. Існують й інші досягнення, але я зупинюся на цьому.

О.С.: – Що бажаєте, або радите тим, хто цього року буде поступати? Яку спеціальність, факультет рекомендуєте?

І.Г.: В якості викладача і відповідального за відділення української мови і літератури Клузького університету я заохочую випускників ліцеїв вибрати цю спеціальність по щонайменше 2-ох причинах: в першу чергу, через можливість отримати двійну спеціалізацію: тобто, окрім української мови, ви можете вивчати такі мови, як англійська, румунська, французька, італійська, китайська, російська і т.д. По-друге, завдяки можливості по закінченні університету працювати в різних професійних сферах – на освітянській ниві, у телебаченні, у прикордонній поліції та інших ключових постах.

О.С.: – Що бажаєте, або радите тим, хто цього року буде поступати? Яку спеціальність, факультет рекомендуєте?

І.Г.: В якості викладача і відповідального за відділення української мови і літератури Клузького університету я заохочую випускників ліцеїв вибрати цю спеціальність по щонайменше 2-ох причинах: в першу чергу, через можливість отримати двійну спеціалізацію: тобто, окрім української мови, ви можете вивчати такі мови, як англійська, румунська, французька, італійська, китайська, російська і т.д. По-друге, завдяки можливості по закінченні університету працювати в різних професійних сферах – на освітянській ниві, у телебаченні, у прикордонній поліції та інших ключових постах.

Звичайно ж, не обійшлося без запитань про професійну діяльність пана І. Гербіла як науковця та як представника керівництва Союзу українців Румунії, зокрема як голови Клузької повітової організації СУР. Цю частину інтерв'ю подамо в наступних номерах.

(Далі буде)

Ольга СЕНИШИН

Наші учні та студенти під час пандемії

(Закінчення. Поч. на 6 стор.)

Студентка третього курсу Клузької Консерваторії Анамарія Маркіш із села Бистрий Марамурського повіту жаліє, що у цей період ізоляції не має можливості грати на фортепіано: «У цей період домашньої ізоляції ми, студенти, також

проводимо курси у соціальних мережах. Я студентка Консерваторії в місті Клуж-Напока і беру участь у таких онлайн-курсах, як: історія музики, освітні системи, теорія музики, дидактика, диригування, артистичний менеджмент та інші. Але ми також маємо і практичні курси, які у цей період не можемо проводити, такі, як: хор та інструмент. Я від усього серця бажаю,

щоб ми всі здорові пройшли через цей важкий період та знову радо зустрічалися. Я скучаю за моїми колегами та професорами, за концертами, які організовує наш факультет, а також за улюбленим моїм інструментом, який я вивчаю, – фортепіано».

Фото 1: Дениса-Лорена Козачук з Балківців, учениця XII-го класу ліцею імені Лацку Воде Сучавського повіту

Фото 2: Лариса Лонтя, учениця VIII-ого класу Восьмирічної школи села Ремети Марамурського повіту

Фото 3: студентка Клузької Консерваторії Анамарія Маркіш з Бистрого Марамурського повіту

21 ТРАВНЯ – ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ КУЛЬТУРНОЇ РІЗНОВИДНОСТІ В ІМ'Я ДІАЛОГУ ТА РОЗВИТКУ

21 травня відзначався Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку. У зв'язку з цим Генеральний директор ЮНЕСКО Коїтіро Мацура звернувся до міжнародної громадськості з наступним посланням, яке, хоч і було вимовлене кілька років тому, діє й сьогодні:

«Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй 20 грудня 2002 року в резолюції 57249 «Культура і розвиток» ухвалила проголосити 21 травня Всесвітнім днем культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку і запропонувала всім державам-членам, міжурядовим органам, організаціям системи Організації Об'єднаних Націй і відповідним неурядовим організаціям, серед іншого, інформувати громадськість про цінність і важливість розмаїття культур і, зокрема, сприяти за допомогою освіти та засобів масової інформації усвідомленню позитивної ролі культурної різноманітності.

Проте у світі на даний час цій культурі загрожують різні фактори, в одному випадку надмірний захист національної самобутності створює загрозу для культури різних меншин; в іншому – релігія чинить тиск на культуру. Нарешті, майже повсюдно під впливом галопуючої глобалізації зникають мови, втрачаються традиції, вразливі культури опиняються на узбіччі, а то і повністю зникають. Небезпека різкого скорочення широти культурного розмаїття дуже серйозна. Весь спектр веселки над нашою планетою не можна звести до одного із складових її кольорів і не піддати при цій загрозі культурну спадщину майбутніх поколінь і виживання людства.

Усвідомлення цього факту визначило прийняття у 2001 р. Загальної декларації ЮНЕСКО про культурне різноманіття, яка супроводжується двадцятьма основними напрямками Плану дій і в якій пропонується нове розуміння взаємозв'язку між різноманітністю, діалогом і розвитком. Ці три поняття взаємопов'язані і дозволяють вра-

ховувати і оптимізувати культурні ресурси людства. Затвердивши цю Декларацію, держави-члени ЮНЕСКО зобов'язалися визнавати, захищати і активно пропагують блага, пов'язані з культурною різноманітністю на місцевому, національному та міжнародному рівнях».

Рішення, прийняті ЮНЕСКО з цього приводу, покладає і на організації меншин, які проживають в нашій країні, обов'язок сприяти «збереженню своєрідності культури» держав, які вони представляють.

На нашу думку, перед філіями СУР стоїть завдання долучитися до всіх ініціатив у цьому напрямку, а також пропонувати нові цікаві заходи на основі встановлення справжніх партнерських зв'язків із громадським суспільством та меншинами, які проживають у наших повітах.

Загальна декларація ЮНЕСКО про культурне різноманіття – прекрасний інструмент діалогу та розвитку. Кожна з меншин, яка проживає в тому чи іншому повіті, повинна прагнути до того, щоб плюралізм культур, завдяки встановленню діалогу між ними, став нашим спільним багатством. Тільки таким чином ми зможемо уникнути трагічних конфліктів і домагатися сталого розвитку, гарантувати який мають стійкість розмаїття культур і продовження конструктивного і пильного діалогу.

У попередні роки разом із представниками національних меншин Яського повіту ми організували конференції, симпозіуми, присвячені аналізу результатів співпраці між нашими громадами, проводили різні міжетнічні заходи в дусі сказаного вище. А зараз в умовах пандемії, оскільки неможливо організувати таку акцію, я запропонував головам національних меншин із Яс провести обмін думками щодо деяких питань, які становлять взаємний інтерес. У зв'язку з цим я запропонував їм ряд питань, хоча не всі представники відповіли письмово (інші віждповіли, що залишаються на точці зору, висловленій на попередніх зустрічах), можна підвести важливі висновки для подальшої співпраці:

1. Співпраця між організаціями національних меншин повіту та місцевими органами, особливо в останній період часу, не відповідає вимогам і нашим очікуванням. У цьому напрямку не було ініційовано та укладено протоколів чи угод про співпрацю (хоча були пропозиції), крім кількох одноразових угод про окремі заходи.

2. Режим представництва на місцевому рівні майже не існує. Не знайдено системи, згідно з якою меншини, які проживають у повіті, очолювали б деякі спецкомісії на рівні префектури, повітової чи муніципальної ради, тому що представники тієї ж меншини утримуються під час кількох законодавчих скликань представництва цих спецкомісій.

3. Співпраця по горизонталі, на рівні меншин, ще не досягла необхідних стандартів. Багато акцій є випадковими, спільного плану заходів на кожний рік немає, хоча і були наміри скласти такі спільні плани. Занадто мало заходів, щоб зацікавили однаковою мірою сторони, враховуючи, що у нас є спорідненості та конвергенції, які ми, можливо, навіть не виявили в їх справжньому значенні.

4. Виявлена необхідність створити законну базу для об'єднання меншин на рівні повітів, яким очолював би колективний представницький орган, та представляв би меншини у відносинах з місцевими органами, якщо не буде прийняте ротаційне представництво меншин для кожного із скликань повітової чи муніципальної ради в спецкомісіях, там, де такі посади передбачені.

Це лише деякі наші головні мрії, які ми хотіли би, щоб були обговорені на рівні керівництв наших центральних організацій та представників групи меншин у парламенті з метою знайти унітарне та правове рішення для всіх повітів (на даний момент, якщо не помиляюсь, є повіті, які мають такі структури) на справедливе представництво меншин у місцевих органах.

Матеріал підготував
голова Яської філії СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

1. Штефанію П'ЄТРЯНУ (3 травня 1985 р.) – редактора часопису «*Curierul ucraïnean*». Випускницю українського відділення Бухарестського університету, де вперше мала змогу почути українську мову. Після закінчення факультету почала працювати у редакції румуномовного часопису Союзу українців Румунії.

Вітаємо з 35-річчям! На Многії літа!

2. Івана РЕБОШАПКУ (29 травня 1935 р.) – доктора філологічних наук, проф. Бухарестського університету, по-

чесного професора Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, гостьового професора Університету Альберти (Канада, 1992-1993), члена Наукового товариства ім. Тараса Шевченка (Париж), редактора літературного журналу українців Румунії «*Наш голос*», автора книг з фольклору, літературознавчих досліджень. За плечима професора ціла плеяда випускників українського відділення Бухарестського університету, які вдячні йому за піклування та турботу, вони ставши талановитими

викладачами української мови та літератури в Румунії.

Вітаємо пана професора з його 85-річчям! На Многії літа!

3. Ледію СПІВАЛЮК (31 травня 1954 р.) – викладача української мови та літератури марамороського села Вишавська Долина, випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Бухарестського факультету іноземних мов. Ледія Співалюк активний член СУР, голова його місцевої організації, голова Жіночої організації Союзу українців Румунії, член Ради СУР.

«Вільне слово»

Заходи, встановлені Міністерством освіти та досліджень Румунії, щодо відновлення курсів

У контексті інформації, відомої до цього часу щодо еволюції пандемії SARS-CoV-2, Міністерство освіти та досліджень погодило з освітніми партнерами – представниками студентів, учнів, батьків, викладачів та працівників Національної ради ректорів – наступні заходи:

- Залежно від дати відновлення курсів, письмові тести Національного оцінювання та Національний іспит з бакалавреату можна було б організувати в липні.

- Екзаменаційні програми для Національного оцінювання та Національного іспиту з бакалавреату не охоплюватимуть теми, що стосуються другого семестра.

- Національні тестування для II, IV, VI класів, олімпіади та шкільні конкурси, а також пробні національні іспити тимчасово припиняються.

- Спеціальна сесія Національного іспиту з бакалавреату для олімпійців буде скасована.

- Шкільна ситуація учнів закінчиться мінімум двома оцінками, до яких, де це можливо, буде додана оцінка письмових робіт.

- Теми для письмових робіт другого семестра будуть розроблені лише з вивченого до 11 березня 2020 року.

- Календарі для записання дітей до підготовчого класу, дитячого садка та Календар мобільності для педкадрів будуть перенесені.

- Календарі для зазначених вище процесів будуть повідомлені, як тільки буде встановлена дата початку курсів.

Всі ми знаходимося в незвичайному кон-

тексті, в якому ми досі не знаходилися, і в якому наше здоров'я та здоров'я і безпека наших дітей важливіші за все. У цьому контексті призупинення курсів змусило школу перейти від класу до домашньої кімнати, і ми змушені працювати з дому через програму ТЕЛЕПРАЦЯ.

У зв'язку з цим Моніка Крістіна Анісіє, міністр освіти та досліджень, затвердила наказом перегляд екзаменаційних програм для національного оцінювання випускників восьмого класу та національного іспиту для ліцеїстів, без змісту програм, належних до другого семестра навчального року. Цей захід також був узгоджений з освітніми партнерами, представниками учнів, студентів, батьків, учителів та представниками Національної ради ректорів, щоб успішно завершити навчальний 2019-2020 рік. Розпорядження міністра було надіслане в понеділок, 13.04.2020 року, до Урядового вісника Румунії, і як тільки воно буде опубліковане, Міністерство освіти та досліджень опублікує нові програми таким чином:

- для Національного оцінювання випускників восьмих класів у 2019-2020 навчальному році з дисциплін румунської мови та літератури, рідної мови та літератури (для учнів, що належать до національних меншин, які відвідували курси середньої школи з рідної мови) та математики;

- для Національного екзамену з бакалавреату 2020 року з дисциплін румунської мови та літератури, рідної мови та літератури (для учнів усіх галузей, профілів та спеціальностей, які відвідували навчання в ліцеї мовою національних меншин), мате-

матики, історії, фізики, хімії, біології, інформатики, географії, логіки, аргументації та спілкування, психології, економіки, соціології та філософії.

«Складаючи цей наказ, забезпечуються рівні можливості для всіх учнів, які закінчують середню школу і, відповідно, ліцей, але також і об'єктивне оцінювання на національному рівні специфічних формованих/розвинутих компетентностей, а також відповідного змісту, набутого учнями під час навчання в середній школі/ліцеї, відповідно, у восьмому/дванадцятому класах до кінця першого семестру навчального 2019-2020 року», – заявила Моніка Крістіна Анісіє, міністр освіти та досліджень.

Очевидно, що в нинішньому контексті здоров'я – це найважливіше, але, я думаю, ми також повинні турбуватися і про ситуацію навчального процесу наших учнів та докладати зусиль, щоб максимально допомагати їм, зокрема тим, хто повинен скласти Національне оцінювання та Національний іспит з бакалавреату.

Зважаючи на те, що надзвичайна ситуація була продовжена ще на 30 днів, ми маємо можливість мобілізуватися та виправляти певні проблеми, використовуючи всі можливості. Нагадаю, що Міністерство освіти і досліджень щотижня пропонує учням по п'ять тестів для підготовки до цього періоду призупинення курсів, щоб скласти національні іспити успішно.

Ельвіра КОДРЯ,
радник у Міністерстві
освіти та досліджень

ЗОБРАЖЕННЯ ВЕСНИ...

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

Максим Рильський любив спостерігати за природою, вчився у неї життєвої мудрості. Він підводить читача до думки, що людина і природа мають жити у гармонії, тому що він сам виріс серед природи.

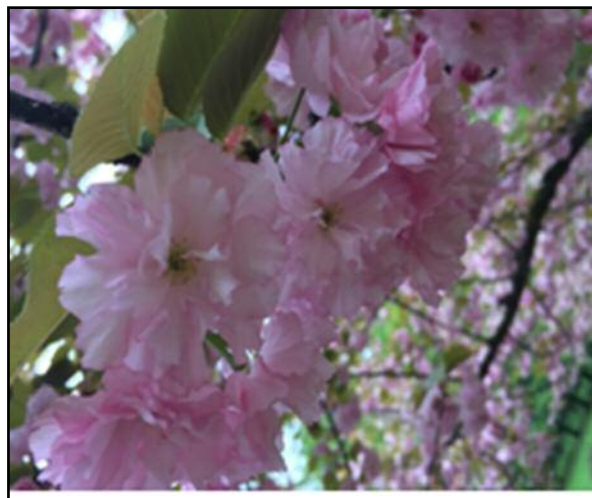
Справжнім співцем природи був і Павло Тичина. Образ у рідної природи він приділяє увагу у своїй збірці «Сонячні кларнети». Для поета були неперервані зв'язки між природою та музикою, тому що поет зі своїх дитячих років захоплювався співами, та добре знав музику. Природа для Павла Тичини є сповнена музикою. Тичина звертається до образів природи тоді, коли пише про любовні переживання. Чарівна мальовнича природа не може залишити людину байдужою, а тим більше поетів, у яких душа відкрита для всього красивого. Природа, як і музика, займає важливу роль у творчості Павла Тичини.

У вірші «Ви знаєте, як липа шелестить» – пейзаж природи, що нагадує фольклорні зразки, де картини природи пов'язуються з душевними настроями. У творчості Павла Тичини характерним є те, що він описує гармонію не лише у природі та музиці, а й у

людині. Змальовуючи картини природи, Павло Тичина добирає у своїй поезії звукові образи. Геніальний художник Павло Тичина оживав світ рідної природи.

Місяць березень пов'язаний з великим українським поетом Тарасом Шевченком. Він народився на самому початку весни 9 березня. Великий поет Тарас Шевченко дуже любив природу і зображав її у своїх картинах і віршах. Весна тісно пов'язана із ім'ям великого Кобзаря, тому що найголовніші події із життя Тараса Шевченка відбуваються весною. Як природа оновлюється весною, так само і поезія великого Тараса оновлює наші серця, закликає нас бути чесними і милосердними.

Вітер, сонце, зорі, дерева – все оживає у віршах Шевченка. Він залишив нам свої заповіді, які допомагають нам жити. Весна це пробудження природи. З весною люди пов'язують свої надії і сподівання. І саме весна подарувала великого Кобзаря України Тараса Шевченка. Шевченкова весна живе під сонцем любові. Місяць березень благословив першу сльозу, квітень землю уквітчав зеленим рясом і приніс молодому кріпакові стражданню долю. Травень квіти зібрав із всієї України, і сльозою окропив і встелив Кобзареві останню путь із Петербурга до його тихого дому на Чернечу гору, що стала

Тарасовою горою. Шевченко вийшов з народу, жив із народом, і не тільки думкою, а й обставинами життя був міцно зв'язаний із ним. Щовесни, коли тануть сніги, ми вшановуємо пам'ять Шевченка.

Нерозривне поєднання поезії і музики відкриває приховані відчуття у творчості Ліни Костенко.

Весна – це романтична пора року, це час починати усе з початку, час зміни та нових пригод. Творіння Ліни Костенко завжди глибокі, мелодійні та проникливі. З кожним віршем Ліни Костенко ми розуміємо єднання людини з природою. Через природу у віршах поетеси передаються неймовірні теми: любові та кохання, натхнення, енергії та відпочинку. Весна – це пора душі, де правда розцвітає, добро розвивається, де любов плодиться.

Наші учні та студенти під час пандемії

Після закінчення весняних канікул учні та студенти повернулися до онлайн-уроків. Онлайн-нове навчання було впроваджене після того, як через коронавірусну пандемію 11 березня були закриті всі навчальні заклади. 27 квітня Президент Румунії Клаус Йоганніс заявив, що дитячі садки, школи та університети залишаться закритими до кінця поточного навчального року, а відкриються лише у вересні, коли розпочнеться новий навчальний рік. Однак, 2019-2020 навчальний рік не буде заморожений, форми дистанційного навчання продовжуються.

Ми провели розмову з кількома учнями та студентами етнічних українців Румунії, щоб дізнатися, як вони проводять дистанційне навчання та у якій ситуації вони опинилися через пандемію коронавірусу. Дениса-Лорена Козачук з Балківців, учениця XII-го класу ліцею імені Лацку Воде Сучавського повіту, яка готується до іспиту на атестат про повну загальну середню освіту та до вступу на український відділ Клузького філологічного факультету, вва-

жає, що хоча дистанційне навчання вимагає чимало зусиль, вона впевнена, що отримає очікувані нею результати: «Обов'язок кожного учня є вчитися навіть тоді, коли буденний процес навчання використовує інші методи з об'єктивних причин. У цей період навчання проводиться у дистанційній формі. Для продовження шкільних курсів під час пандемії уроки проводяться через Інтернет. Сучасна ситуація призвела до великих змін у моїй шкільній діяльності. Також мені довелося пристосуватися до нового методу навчання. Ліцей, в якому я навчаюся, використовує платформу, пропонувану Міністерством освіти для учнів та викладачів. Тепер кожен день насичений шкільними заняттями. За допомогою еволюційної теперішньої технології, я відсилаю викладачам домашні завдання, вони їх перевіряють, організуємо віртуальні зустрічі. Беручи участь у цих онлайн-уроках, я слухаю і застосовую нову інформацію та поради, які дають мені викладачі, оскільки тільки так я зможу отримати бажані результати. Присвячую більше часу праці над моделями сюжетів для іспиту румун-

ської та української мов, історії та логіки тому, що я учениця XII-го класу, це мій останній навчальний рік і я повинна скласти національні іспити. Крім цього, дотримуюсь чітко встановленого плану навчання, повторюю та засвоюю новий матеріал, отриманий на цих уроках. Хоча ця праця вимагає чимало зусиль, знаю точно, що вона принесе тільки задоволення та очікувані результати».

Випускники VIII та XII класів повернуться до школи 2 червня, але лише на два тижні навчання. Повернення до шкіл буде робитися з дотриманням певних правил, щоб запобігти поширенню нового коронавірусу. Міністерство освіти та досліджень Румунії опублікувало програми, з яких були виключені предмети з другого семестру для тих, хто має скласти іспити на атестат про повну загальну середню освіту або національне тестування після завершення VIII класу. Цей захід був узгоджений з представниками учнів, студентів, батьків, педагогів та Національної ради ректорів.

Лариса Лонтя – учениця VIII-ого класу Восьмирічної школи села Ремети Марамурського повіту. Вона готується до національного тестування. Лариса такої думки, що через онлайн-навчання вона набуває нову цікаву інформацію: «Я вивчаю українську мову з початкової школи. Від п'ятого до восьмого класу я вивчаю рідну українську мову з учителькою Лівією Роман. Навчання онлайн робимо зі всіма вчителями, тому що такі тепер умови, але я особливо бажала б, щоб навчання відбувалося у нашій школі, хоч і через навчання онлайн ми набуваємо нову цікаву інформацію. Тепер я готуюся до національних іспитів. Я бажаю всім учням успіхів та щастя у майбутньому!».

(Продовження на 7 стор.)

Христина ШТІРБЕЦЬ

Фото 1

Фото 2

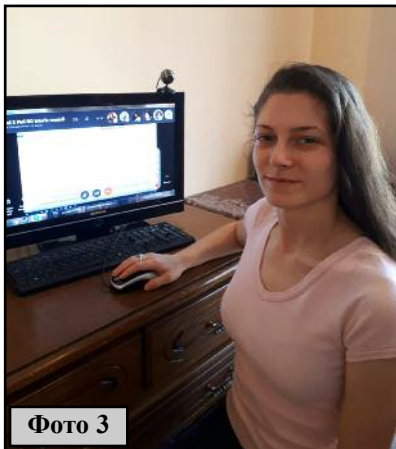

Фото 3

310 років з дня прийняття Конституції Пилипа Орлика

(Закінчення. Поч. у попередньому числі)

Після Полтавської битви емігрував до Османської імперії. Перебуваючи до кінця життя в еміграції, Пилип Орлик уклав союзні договори зі Швецією (1710), кримським ханом (1711, 1712), вів переговори з Туреччиною, намагаючись схилити ці країни до війни з Московською державою з метою визволення України;

– Пилип Орлик – перший гетьман України у вигнанні. Його обрали гетьманом козаки, які емігрували разом із ним після поразки в битві під Полтавою;

– Усе своє життя Пилип Орлик був справжнім борцем із корупцією, – жорстко засуджував це явище та вважав його неприпустимим. 6 статей Конституції, написаної ним, присвячені саме боротьбі з корупцією;

– За останніми дослідженнями в цій галузі, в житті та державній творчості Пилипа Орлика впродовж першої половини XVIII-го століття відстежуються 6 періодів у бувшій Молдові та Валахії;

– Залишається відкритим питання щодо місця поховання Пилипа Орлика – чи це монастир Голія, чи кафедральний собор Яської митрополії;

На честь гетьмана Пилипа Орлика:

– Названо одну з вулиць Печерського району столиці України;

– Пам'ятний знак в м. Крістіанстад, Швеція, 2011;

– 9 квітня 2010 року в Бендерах було відкрито пам'ятник Конституції, встановлений на честь її 300-річчя. Пам'ятний знак споруджено у вигляді книги, на якій викарбувано інформацію про історію написання Конституції та її повну назву українською і латинською мовами;

– названо аеропорт у Франції (паризький аеропорт Орлі). За однією з версій, така назва присвячена 300-річчю з моменту появи першої Конституції (першого нормативно-правового акту такого характеру у Європі).

Пилип Орлик був серед перших українців, які тікали із рідної землі з політичних причин. Він жив у Швеції, Австрії, Чехії. На території

Туреччини в Салоніках він жив з 1722 по 1734 рік під наглядом турецької влади. Також деякий час він жив на території сучасної Молдови та Румунії. Але навіть на чужині він вважав себе гетьманом і продовжував державотворчу діяльність та боротьбу за незалежність.

Читаючи документ, мимоволі спадає на думку, наскільки прогресивною й демократичною державою стала б Україна, якби боротьба за її незалежність під проводом Івана Мазепи, Пилипа Орлика та інших видатних особистостей того часу закінчилася перемогою, а положення Конституції було втілено на практиці...

♦ Стаття була підготовлена на основі інформацій, отриманих з Інтернету, і книги Теофіла Рендюка «Пилип Орлик: молдовські та румунські шляхи».

Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУР

Андрій М'ЯСТКІВСЬКИЙ – до 95-річчя від народження автора

ОДЕСА-МАМА

(Повість на тему Голодомору)

(Прод. з числа н-р 5-6, березень, 2020 р.)

Тут не тушуйся, тримай фасон – всігда кажи, що ти круглий сирота. Настоящий вуркаган – всігда круглий сирота. Навіть лякають тебе, б'ють, а ти тримайся. Коли ж розкис, здрейфив, признався, тоді гони адресок, і діло твійо швах – повезе табе лягавий під коновоем додому, а дома на тата, на маму – штраф. А коли ти витримав, як круглий сирота – харррашо! Тоді тебе – в детколектор, а там жратва і навіть спати на м'якому. З колектора – в детдом. І там жратва, але заставляють вчитися, на вулицю – тільки строем. Там тебе пострижуть, помиють, видадуть бобку, шкари, кальоса і все чисте, як у фраера. Там прикидайся харошеньким, слухняненьким – на таких менше вніманія обращають. Тоді вибери собі нічку, сам одягнися, слямзі кілька пар шмуктів і – на базар... Збудь, що маєш – і ти знову вуркаган із башлями в кишені... Жізнє, риблята!.. Одеса – не те, що в деревні подихать. Одеса, брат, – мама, вона любить круглих сиріт!

Максимко дивився на Микиту, як на бога. Не знав, що таке лягавий, колектор, бобка, шкари, кальоса, башлі, але думав, що він ще не достоїн знати тих слів... І мріялося малому вчепитися до поїзда, проїхати далеку дорогу, потім вийти на Дерibasівську, вхопити з фраєрського столу шмат хліба і навіть потрапити в руки лягавому... Але він був малий і не такий верткий, як Микита, та й жаль було покидати село, безногого тата... Деякі, більші, хлопчики поїхали з Микитою, а йому тільки уявлялася далека, манлива Одеса.

2. Над головою, у вербовому густовітті якось наче аж весело витюхкував соловейко, але Максимкові було сумно. Нишпорив хваточкою між корінням при березі – не ловилося нічого. Перед очима мерехтіло село, розпливалися і знову з'являлися жовті кола, а в животі ссало. Нарешті впіймалося кілька пуголовків. Ковтнув їх, не смаживши. Скоро до ями одвезуть тата, в хаті залишиться його липова нога, і Максимко буде ночами її боятися... От якби знову приїхав Микита, Максимко не відчепився б від нього – поїхав би з ним до Одеси, вивчився б на справжнього вуркагана. І не довелося б обманювати лягавого – цими днями він стане таким круглим сиротою, яких любить Одеса. Тільки Микита не приїздить. Там жедесь і Соломія живе... Вона не може бути вуркаганкою – дівчина. Мабуть, працює на якійсь фабриці, їсть пайки... Якби ж таки до Одеси, він би вуркаганив, а вона на роботі, то й прожили б якийсь рік... Якби протримався тато, забрали б до Одеси і його.

– Ловися, жабко... – шелестіли потріскані губенята.

Шубовснув хваточкою у глибін і – боже мій!.. Впіймав невеличкого карасика – золоту рибку. Не вірив своїм очам. Давно ніхто

тут не ловив риби і раптом... Торік, як він ходив до першого класу, вчителька читала казку про золоту рибку, яку в синьому морі впіймав якийсь бідний дідусь. Та рибка вміла говорити по-людському і могла все – збудувала дідусеві хороми, дала йому багатство. І Максимко в думці проказав: «Золота рибко, не треба мені хоромів, нічого мені не треба, тільки дай нам з татом чорну, житню хлібину...». Рибка мовчала – вона не була чарівною. І Максимко поніс її до бляхи, що чорніла на цеглинах. Дістав із кишені ножика, зшкріб луску, випотрошив нутрощі. Розпалив вогонь, почав смажити той улов. Ніздрі лоскотав запах, Максимко ковтав очима того карасика, але рот був на замку. Поніс ті ласощі татові, бо він не їсть нічого, а карасика їстиме.

Тато лежав на постелі, як дубова колода. Сині мішки в нього під очима вже починали чорніти. Біля постелі стояла його липова нога. Максимко взяв із сільнички пучку солі, посолив карасика, підніс татові до рота:

– Я рибку тобі впіймав, тату, їж...

Тато болісно розтулив опухлі губи – і карасика не стало.

– Рибку... Рибку... А де вона, Максимку? – наче злякано спитав тато.

– Ти її вже ковтнув.

– Не знаю... Може, й ковтнув... Солоденьке щось пішло та й пішло... А в тисяча дев'яносто сімнадцьому... В Пітері... Шпиталь... Максимку, сину...

Хлопчик наслухався про той Пітер, про революцію, про те, як тато воював за щастя для всіх, то й не слухав – подався до ставка, бо його ссав голод.

На долині мучила млосна спекота. Безсиліли руки і ноги, мабуть, збиралися пухнути, як у тата. У ставку більше не ловилось нічого. Біля греблі лежала стара вербова колода, під нею мусили бути товсті, як ковбаси, черви, але щоб ту колоду зру-

шити з місця, треба добрячої сили... Максимко до неї не пішов – морила втота. Простягся на траві горілиць, наслухав, як у животі щось хололо, дивився, як у чистому, синьому небі високо пливли білі хмари. З півночі на південь – до Одеси. За жовтими колами, що розпливалися по всьому небу, привиджався Микита з куснем хліба в руках...

Так і заснув горілиць під сонцем.

І раптом, наче грім з ясного неба:

– Максимку! Максимку!..

Той голос, наче Соломійн. Де вона взялася? Поволі підвівся, глянув на своє подвір'я. Чи це ще сон, чи вже ні?... Біля чорного похиленого тину таки стояла його сестра. Протер кулаками очі – вона. В синій спідниці, в білій сорочці з короткими рукавами, на груди звисали довгі заплетені коси. Соломія кликала його до хати.

Дріботів по траві ноженятами і думав, що все це у сні.

Соломія нахилилась над ним, торкнулася губами щоки і проказала:

– Ти ще бігаєш, Максимку, а тато вже ледь говорить... Ходімо в хату. Тато, причепивши липову ногу, сидів біля столу непорушно, як глиняний, і глухо проказував:

– Соломійка приїхала... А вже ніч... Засвіти лампу, Мак... симку...

– День, тату. Надворі гріє сонце, – казав Максимко. Тато не чув його слів, шепотів своє:

– Немма нічого... І гасу немма... Всюди контра, тому й ніч... Все хоче їсти...

Важко зітхнувши, Соломія спитала:

– Як ти тут перебиваєшся, Максимку?

А він дивився на її чисте, біле обличчя і думав, що живе вона в тій Одесі добре, мабуть, щодня їсть хліб. Тільки-но він згадав про хліб, Соломія метнулась до кошика, що стояв під припічком, і дістала з нього половину квадратного, рожевого, як захід сонця, буханця, взяла ніж і розкрояла його на три нерівні частини. Татові простягла найбільшу, Максимкові – середню, собі взяла найменшу:

– Їжте...

Тато тремтячими руками вхопив той шмат і, здавалося, ковтнув, не жувавши. Ледь розплющивши очі, дивився, чи немає ще. Побачив Максимків шматочок, потягся до нього всім тілом, але хлопчина швидко одніс поживу до рота і не їв, а смоктав, як цукерку. Соломія не встигла надкусити свою пайку, тато вхопив її з-перед Соломії і теж ковтнув. Потім обмацував пухлими руками стіл, наче в темряві, але вже не було нічого.

– Хліп... хліп... – злипалися й розлипалися його губи.

– Приляж, тату, полей, – просила Соломія.

– Ні, дочко, така довга ніч... Я належався, і приснилось, що покуштував хліпа... Ваша, діти, мама приходила, у вікно дивилася, молода, як дівчина, в чорній терновій хустині, барвінком поцяткованій... А я покуштував хліпа... На шістнадцьому році після Великої Жовтневої соціалістичної революції я покуштував хліпа... А звідки ж він, адже весь хліп державі, до зернинки... І людям їсти хліпа не можна...

(Далі буде)

Міжнародний день музеїв

Міжнародний день музеїв (International Museum Day) відзначається щорічно 18 травня. У цей день більшість музеїв відкривають свої двері для відвідувачів і проводять безкоштовні екскурсії по виставкових залах, демонструючи свої експозиції. До цього дня приурочені відкриття нових виставок, фестивалів, організовуються тематичні лекції та інші заходи. І, звичайно, ті з нас, хто з нетерпінням чекає чергового походу в краєзнавчий музей свого міста, або зустрічей із раритетними експонатами інших музеїв світу, також причетні до сьогоднішнього свята, але цього разу ми не зможемо це зробити безпосередньо, а максимум з допомогою віртуальних екскурсій по найвідоміших музеях країни та світу.

Міжнародний день музеїв з'явився в календарі у 1977 році, коли на черговому засіданні Міжнародної ради музеїв, ICOM (International Council of Museums, ICOM) було прийнято пропозицію про установа цього культурного свята. З 1978 року Міжнародний день музеїв став відзначатися більш ніж у 150 країнах.

За визначенням ICOM, музеї є інститутами на службі у суспільства і його розвитку. А сам ICOM, створений у 1946 році, – всесвітня організація, що представляє музеї і професіоналів музейної справи. Діяльність ICOM спрямована на охорону і популяризацію природної і культурної спадщини – минулого і майбутнього, матеріального і нематеріального. Сьогодні членами даної організації є 37 тисяч членів із більш ніж 140 країн світу.

Прийнято вважати, що через музеї суспільство висловлює своє ставлення до історико-культурної спадщини, і з цим важко не погодитися. Збираючи і зберігаючи пам'ятки матеріальної і духовної культури, музеї ведуть велику науково-освітню та освітньо-виховну роботу.

Щороку, починаючи з 1992 року, свято має свою певну тему, присвячену питанням музейної діяльності, наприклад, таким, як незаконний вивіз музейних цінностей, роль музеїв у підвищенні культури суспільства і багато інших. Щорічно тема міжнародного дня музеїв виробляється експертною мережею Міжнародної ради музеїв (ICOM). У 2009 році тема Міжнародного дня музеїв була визначена словами – «Музеї і туризм». У 2010 році темою Дня стали слова – «Музеї в ім'я соціальної гармонії», у 2011 – «Музеї і Пам'ять». У 2012 році, коли Міжнародний день музеїв відзначав своє 35-річчя, темою Дня стала – «Музеї в мінливому світі. Нові виклики, нове натхнення». 2013 рік був позначений темою – «Музеї (Пам'ять + Креативність) – Соціальні зміни», гаслом 2014 року стали слова – «Музейні колекції

об'єднують», у 2015-му – «Музеї і сталий розвиток суспільства», у 2016 році – «Музеї і культурні ландшафти». Темою Дня музеїв у 2017 році стала – «Музеї і спірна історія: говоримо про складне в музеях», у 2018 «Музеї в епоху гіперкомунікацій: нові підходи, нові аудиторії», а в 2019-му – «Музеї як центри культури: майбутнє традиції». **Тема 2020 року – Музей як простір рів-**

музеїв у Румунії є офіційним партнером заходу на міжнародному рівні і координує його організацію в Румунії та її просування.

Однією зі складових свята є «Ніч у музеї» – міжнародна акція, яка дозволяє оглянути музейні експозиції та взяти участь у різноманітних заходах вночі. Основна мета акції – показати ресурси, можливості та потенціал сучасних музеїв, залучити до

музеїв молодь. Вона стала в останні роки дуже популярною та проводиться у багатьох містах світу, як правило, в ніч із суботи на найближчу неділю до 18 травня. Святкові заходи можуть тривати один день, у вихідні або цілий тиждень. Головне, щоб їх суть відповідала принципам: «Музеї є важливим засобом культурного обміну, збагачення культур і розвитку взаєморозуміння, співробітництва й миру між людьми». Події «Ніч музеїв» спочатку були присвячені музеям усіх видів (історії, мистецтва, етнографії, природничим, технічним тощо). Пізніше до них були приурочені університети, неурядові організації, фонди та культурні асоціації. Недержавні організації та професійні асоціації також внесли свій внесок, особливо в останні роки, у зміст щодо збереження, відновлення та примноження культурної спадщини. Протягом восьми років поспіль наша філія брала участь у цій акції виступами гуртка танцюристів "Веселка", а інші члени організації в національних костюмах зустрічали почесних гостей повіту та з-за кордону, які прибували на цю подію.

Пандемія, викликана COVID-19, призвела до того, щоб організатори Європейської ночі музеїв змінили дату організації заходу на 14 листопада цього року, якщо умови будуть сприятливими для проведення цієї акції.

Музеї – це ті місця, де можна зустрітися з минулим, побачити сьогодні та зазирнути у майбутнє. Саме тут ми знайомимося із важливими історичними подіями і постатями, дізнаємося більше про свій край, свій народ, гортаємо важливі сторінки історії.

Примітка

Дослідники не можуть точно сказати, де й коли виник перший музей. Стародавні греки будували храми, присвячені вічно юним музам, дочкам Зевса і Мнемозіни, богині пам'яті. Такі храми називали мусейонами (у перекладі з грецької – «житло муз»). Мусейонами, або музеями, згодом почали називати спеціальні кімнати у давніх бібліотеках, де зберігалися рідкісні книги і незвичайні предмети.

(Продовження на 9 стор.)

Підготував матеріал
голова Яської філії СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

них можливостей: різноманітність та інклюзія / Museums for Equality: Diversity and Inclusion.

У саме ж свято багато музеїв у різних країнах світу відкривають свої двері для всіх бажаючих абсолютно безкоштовно, готують нові експозиції, тематичні лекції, екскурсії, наукові читання. В даний час більше 20 000 музеїв по всьому світі відзначають це свято. Румунія є учасницею з першого видання, а кількість залучених музеїв щороку збільшується. Національна мережа

Школа в житті людини

У формуванні людини важливу роль має виховання. Будь-яка людина отримує два види виховання – одне виховання – від самого себе, інше виховання – від інших.

Після сім'ї школа є та, яка займається найбільше вихованням людини. На мою думку, школа є навчальним закладом, де відбувається виховне навчання, а з іншого боку, ще є увчанням про життя.

На протязі життя школа підготує, розвиває і виховує особистість людини. Школа є найкращим середовищем, де дитина здобуває нові знання, відкриває нові речі, які можна передати наступному поколінню.

Для багатьох людей шкільні роки пригадують моменти розваги і дружні зв'язки. Роль школи має на меті формувати нове покоління, для того, щоб воно було відповідальним і в суспільстві.

Ходячи до школи, ми отримуємо виховання, навчаємося багато інформації про життя, суспільство і навколишній світ.

Для будь-якої людини навчання в школі має важливе значення, адже вона формує особистість, риси характеру, вміння та навички. Здобути освіту має право кожний громадянин.

Людина стає освіченою через читання книжок, здобуває нові знання, може входити у світ, знайомитися і спілкуватися з іншими людьми, розбиратися в навколишньому світі.

Освіта дає можливість людині знаходити

роботу і здобувати статус у суспільстві, ставати лікарем, учителем, здобувати різну професію.

Ян Амос Коминський, видатний мислитель і засновник європейської педагогіки, підкреслив, що «книги – найперший інструмент розвитку людських обдарувань».

Головна мета виховання – розвивати в кожній

людині людську сутність. Навчатися можна і потрібно впродовж цілого життя, до самої старості.

Кожна людина, ким би вона не була, – «учень у школі життя», стверджував Коминський.

На сьогоднішній час школа повинна зробити людину успішною. Вона мусить надавати компетентності, не лише знання, а і вміння їх застосовувати на практиці.

Щоб школа була на високому стандарті, треба

підготувати учителів, створити нове середовище, в якому вчителі могли би працювати, а діти навчатися. А щоб навчати учнів діяльними методами навчання у школі, потрібні матеріали, з якими здатний працювати учитель.

Якщо учень отримав малу оцінку в школі, є упевність, що та оцінка заохотить його для підготовки на наступний день.

Викладач має важливу роль у вихованні дитини. Він є той, котрий передає свої старання та добру пораду. Викладач повинен бути провідником для своїх учнів, вести учнів до добрих справ, щоб навчалися зі своїх помилок і надалі були зацікавлені тим, що їх оточує.

Найважливіше завдання школи – це виховання здібностей, адже усі діти не можуть мати однакові здібності.

Кращі освічені люди мають такі вираження про школу: «Метою школи завжди має бути виховання гармонійної особистості, а не спеціаліста» – А. Ейнштейн, «Щоб створити народ, потрібні три речі: школи, школи та школи» – Л. Толстой.

Василь Сухомлинський – відомий український педагог світового значення – говорить: «Школа – це комора знань і світоч розуму».

Школа для нас не є лише одним будинком, вона є місцем, де ми приходимо щоденно для того, щоб приготуватися до майбутнього. Ми не навчаємося для школи, не для того, щоб отримати великі оцінки, ми навчаємося для нас, щоб спасти своє місце в житті. Дуже важливо для учня, щоб він совісно зрозумів свого викладача, який хоче пояснювати йому той предмет, щоб він ліпше його зрозумів.

Уважаємо, що шкільні роки є дуже важливі для кожної людини.

Микола ДУТКА

Міжнародний день музеїв

(Закінчення. Поч. на 8 ст.)

Передники музеїв з'явилися на тому етапі розвитку людського суспільства, коли предмети-оригінали, взяті з природи і суспільного життя, стали зберігатися, як документальні, меморіальні свідчення й естетичні цінності. Такими є, наприклад, сховища Кносського палацу на Криті (XVI ст. до н.е.), Палац Ванів і Архівніських оракулів (Китай, XIII-XII ст. до н.е.), Бібліотека Ниневійського палацу (VII ст. до н.е.) та інші.

В античну епоху храми, а потім і приватні колекції (з III ст. до н.е.) зосереджували переважно витвори мистецтва (галереї Варреса, Сулли, колекції Сервілія, Красса, Лукулла, Помпея, Цезаря та інших). Різноманітні зібрання зберігалися у візантійських соборах і монастирях, а потім (з XIII ст.) в середньовічних соборах Франції, Італії, Німеччини та інших країн.

До епохи Відродження відноситься поява в Європі музеїв, яким були вже харак-

терні деякі наукові функції, що було пов'язано з Великими географічними відкриттями, а також із потребами розвиваючих наук і виробництва.

Кілька цікавих фактів про музеї:

Капітолійський Музей (Capitoline Museums), найстаріша публічна колекція мистецтв у світі, почав свою роботу у 1471 році, коли папа Сикст IV пожертвував ряд важливих для народу Рима древніх скульптур;

Музей Ватикану (Vatican Museums), другий найстаріший у світі музей, почав свою історію з моменту першої публічної виставки, котра складалася так само з представленої публіці колекції скульптур, збирання якої було ініційоване Папою Юлієм II ще в 1506 році;

Британський музей (British Museum) вперше був відкритий для публіки 15 січня 1759 року.

Музеї стали візитками окремих країн, приміром, Лувр – Франції, Прадо – Іспанії, Метрополітен – США, Третьяковська галерея – Росії, Національний історико-культурний заповідник «Києво-Печерська лавра» – України.

Цікаво знати і про існування незвичайних музеїв, таких, як Музей людського тіла в Нідерландах, Музей брехні в Німеччині, Музей мафії на Сицилії, Музей підгорілої їжі в США. Існують і зовсім дивні музеї. Наприклад, Музей паразитології в Токіо, Музей банана в Сполучених Штатах, Музей моркви в Англії, Музей еротики в Індії.

Духовна пожива**Св. Паїсій Величковський:
Про спання. Як треба боротись зі сном тим, хто
хоче подвизатися в Бозі в чернечому житті**

Впустині та в усамітненому житті є шість жажливих видів війни: ліниство, бездіяльність, спання, безнадія, ненажерство і переляк. Через ці шість видів війни св. отці не дуже лишують ченця жити усамітнено. Спання є найжахливішим від усіх, слідує ліниство та все інше. З ненажерством не довга боротьба. Але після довгого спання приходить безнадія щодо спасіння і лиха думка, що подвигаєшся даремно. Велика спокуса, браття, є довге спання. Подібно до того, як темрява покриває сонце, довге спання покриває силу світла розуму, приносячи йому забування. Розум не має відчуття. Коли спить сторожа, тобто розум, тоді приходять розбійники і все затьмарюється. Тому демони покривають розум сном і довгим спанням, щоб могли грабувати душу і відібрати добрі діла, на їх місце поставивши в душу пристрасть.

Змаганням своїм дияволи шукають віддалити наш розум від Бога та від усього доброго утомлення і тримати його в марноті цього світу.

Спання – одне, але воно має багато причин. Його причини походять із нашої природи, з їжі, з надмірного напивання, з різних рухів розуму і думок, зі сварок, з диявольського бунтування, з лінивства та навіть з

надмірного посту. Якщо мало спиш – мало просить твоя природа, багато спиш – багато просить твоя природа.

Завжди стається так, що ті, які довго сплять, мають нікчемне життя, розум затьмарений і душу порожню від добрих справ. Спання можна перемогти великою молитвою, пильнуванням, утриманням і постійною тверезістю розуму через молитву Ісусову і гарячу ревність.

Проти спання треба боротися цими чотирма добрими вчинками, а саме стриманням, тверезістю, молитвою Ісусовою і нагадуванням про смерть.

Їх треба кликати на допомогу, тому що без них дім душевний буде забраний у полон спанням і розсіюванням розуму. Боротьба проти спання необхідна тому, щоб не випасти з благодаті.

До буденного правила дуже корисно добавляти й інші молитви, але старанно, не лінуючись; потрібно мати рукодіяння та зберігати добрі помисли.

Якщо лишимось огорнуті спанням, тоді ангел Господній віддалиться від нас і залишить нас у руках ворогів, супротивників наших, які будуть нас тримати у довгому спанні, приносячи нам в той же час сні і привиди.

Але ти пробудись від сну, встань швид-

ко, неначе з вогню, начебто переляканий страшною гадюкою, неначе переляканий левом, який заревів, наче хотів би тебе пожерти. Не добре тому, який живе самий, спати довго наприкінці днини, чи наприкінці ночі. Наприкінці днини наш ангел-хоронитель іде поклонитись Богові і дати відповідь за наші вчинки, як пише один зі св.отців.

Також не добре спати наприкінці світанку, тому що і птах, який спить, коли світає, не може літати, як дехто каже. Воріг силкує нас відпочити, наче недовго, а опісля, коли хочемо пробудитись, він нам приносить ліниство, і ми засипаємо знову, він, таким чином, заманивши нас.

Якщо спимо і тоді, коли треба, і тоді, коли не треба, не робимо добре, бо довге спання не добре, бо стає воно причиною ослаблення тіла, розуму і душі.

А міра спання така: однієї днини і ночі початківці (маємо на увазі ченців) можуть спати сім годин, середні – чотири години, а ті, що вже дозрілі – дві години.

Але потрібно пильнувати всім – уднину і вночі – щоб не впасти в спокусу.

Переклад з румунської мови з книги «Польові лілеї», стор.138 -142, прот. **Микола ЛАУРУК**

Чому такі важливі жінки-мироносиці?

Хоча третьої неділі після Пасхи святкуємо пам'ять не тільки жінок-мироносиць, а і приподобних Йосифа з Аримафеї і Никодима, ця неділя не випадково носить ім'я тільки тих жінок, які перші побачили гріб порожній. Може, і тому що, часом, вони стали зображати всіх вірників. Приходячи до церкви, ми заходимо в цей порожній гріб, в якому знаходимо тільки воскреслого Спасителя (тому, наприклад, на Утрени воскреслі Євангелії читаються з правої сторони престолу, так, як сидів ангел, який звістив воскресіння мироносицям (кожна з них має як тему воскресіння Господне). А виходячи з церкви, кожний з нас старається звістити світові Христове воскресіння через своє щоденне життя. Правда, що не всі стараються і побачити воскреслого Спасителя, не тільки порожній гріб, і мають ціле своє життя порожню, холодну, мертву віру.

Тому для нас мироносиці є дійсні приклади і свідки того, у що ми віруємо.

Співи Утрени Пасхи нагадують нам, чому вони такі важливі. Не тільки тому, що побачили гріб, в якому вже не було тіла Спасителя, але й почули від ангела, що там сталося, а головне, що вони мають проповідувати і

посвідчити про це: «Погляньте на похоронні пелени, поспішіть і світові звістите, що воскрес Господь, умертвивши смерть».

Інші співи цього Утрени називають їх «богомудрими» і «жонами-благовісницями», тому що вони мали звістити це навіть ученикам Спасителя: «Ідіть, благовістите ученикам Його».

Вони були ті, які переживали майже найбільше, крім Богородиці, страсті і розп'яття Спасителя. Вони були присутні на Голгофі. Вони, разом із Йосифом і Никодимом, ховали тіло Спасителя, а вранці першого дня тижня ішли до гробу показати востаннє честь тілу Спасителя, і помастити Його пахощами, за юдейськими похоронними звичаями. Тому, за їхню велику любов, Спаситель дає їм велику честь: стати першими свідками Його воскресіння. Може, ми нині не розуміємо, яка це превелика честь. Але, якщо подумаємо тільки, що у давньому іудейському і римському світі жінки і діти не могли бути свідками, тому що їхнє слово в тому періоді не означало нічого, бачимо, що перед Спасителем ці абсурдні світські звичаї зникають, пропадають. І Він їх вибирає бути Його першими свідками не тільки перед невірним світом, а навіть і перед тими, яких Він Сам вибрав бути Його

учениками, які були закриті в домах, боячися за своє життя. Це найбільша честь, а не сидіти праворуч і ліворуч Спасителя у Царстві, як просили одні із Апостолів. Тепер їм не треба було вже честі. Тому вона дається тим, які найщиріше і до останнього моменту були коло Спасителя.

Так стали жінки-мироносиці прикладами для нас. Подивімося на їх мужність і жертвність в служінні. Подивімося на їх тверде рішення залишитися біля Христа навіть коли це небезпечно. Подивімося на їх уміння постійно перебувати з Христом. Навчаючися цього від них, понадіймося, що і для нас переконливо звучать слова: «Він воскрес... Він іде попереду вас, там Його ви побачите, як Він вам говорив» (Мк. 16, 6-7).

от. **Маріус М. ЛАУРУК**

Національний іспит Бакалавреату під час пандемії

Організація та проведення національних іспитів, в тому числі Бакалавреату (іспит на атестат про повну загальну середню освіту) – це складний процес, у якому включені десятки тисяч учнів, тисячі викладачів, Міністерство освіти та досліджень Румунії, Національний центр оцінювання якості освіти, служба спецзв'язку, поліція, різні органи влади. Вибудований більш як за 15 років, цей процес забезпечує справедливість оцінювання для випускників загальної середньої освіти на шляху до університетів. Зараз цей процес опинився перед загрозою – через коронавірусну хворобу COVID-19.

Не менш актуальним є також питання про те, яким чином забезпечити належний рівень підготовки за програмами щодо національних іспитів у складних умовах, коли школи дуже по-різному підійшли до організації навчального процесу під час карантину. Деякі навчальні заклади та/або вчителі активно працюють з учнями, дають їм завдання, проводять уроки у форматі відео-конференцій та іншими засобами намагаються допомогти учням підготуватись до іспитів. Але, на жаль, чимало шкіл та/або вчителів діють інакше: у кращому випадку – задали перелік завдань для виконання вдома, у гіршому випадку – не зробили навіть цього.

На щастя, за останні кілька років з'явилося чимало онлайн-ресурсів, спрямованих на те, щоб допомогти учням підготуватись до національних іспитів. Проте не в усіх дітей вдома є комп'ютер з якісним інтернетом, щоб повною мірою скористатись доступними ресурсами. Щоб запобігти таким випадкам, Міністерство освіти та досліджень Румунії виділило 150 мільйонів лейв на придбання електронних пристроїв, підключених до Інтернету, призначених для

учнів з неблагополучного середовища. Також Союз українців Румунії не міг залишитися стороннім спостерігачем. Тому під час засідання Ради СуР було прийнято кілька рішень, серед яких закупівля комп'ютерів для шкіл у населених пунктах, де переважно проживають українці.

Румунія – не єдина країна, яка зіткнулась з подібними проблемами. У більшості країн – закриті школи та університети на національному рівні або ж на рівні окремих регіонів. Міністерство освіти та досліджень Румунії назвало дати завершення навчального року. Випускники VIII-их та XII-их – XIII-их класів повернуться до школи 2 чер-

вня, але лише на два тижні навчання. Дистанційні заняття триватимуть до 12 липня, а 12 липня навчальний рік буде завершений. Повернення до шкіл відбудеться з дотриманням певних правил, щоб запобігти поширенню нового коронавірусу: у класі буде максимум 10 учнів, які проведуть максимум 2-3 години для підготовки до національних іспитів.

Міністерство освіти та досліджень Румунії опублікувало програми, з яких були виключені теми з другого семестру для тих, хто має скласти іспити на атестат про повну загальну середню освіту або національне

тестування після завершення VIII класу. Цей захід був узгоджений із представниками учнів, студентами, батьками, педкадрами та Національною радою ректорів.

“Навчальний рік у школах у всій країні завершиться дистанційно. Календар навчання виглядатиме так: до 12 липня триватимуть заняття, 12 липня має бути завершений навчальний рік”, – йдеться у повідомленні. Повідомляється також, що для запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19 у поточному навчальному році Міністерство освіти та досліджень Румунії рекомендує утриматися від проведення масових заходів, зокрема – останніх дзвонків та випускних вечорів.

“Рішення уряду передбачає послаблення деяких карантинних обмежень з 15 травня. Громадяни Румунії зможуть знову ходити в парки, запрацюють перукарні, буде дозволена оптова і роздрібна торгівля непродовольчими товарами. Однак для закладів освіти все залишиться незмінним – вони проводять дистанційне навчання та готуються до завершення навчального року”, – сказала міністр освіти та досліджень Моніка Крістіна Анісіє.

У зв'язку з цим Моніка Крістіна Анісіє затвердила наказом екзаменаційні програми для національного оцінювання випускників восьмого класу та національного іспиту для ліцеїстів, без змісту програм, належних другому семестру навчального року. Цей захід також був узгоджений з освітніми партнерами, представниками учнів, студентів, батьків, вчителів та представниками Національної ради ректорів.

“Складаючи цей наказ, забезпечуються рівні можливості для всіх учнів, які закінчать середню школу і, відповідно, ліцей, але також і об'єктивне оцінювання на національному рівні специфічних компетентностей формованих/розвинутих, а також відповідного змісту, набутого учнями під час навчання в середній школі/ліцеї, відповідно у восьмому/дванадцятому-тринадцятому класах до кінця першого семестру навчального 2019-2020 року”, – заявила міністр освіти та досліджень Моніка Крістіна Анісіє.

Ельвіра КОДРЯ

Дистанційне навчання з української мови

(Закінчення. Поч. у попередньому числі)

– Як ставляться учні до дистанційного навчання та як проводиться перевірка знань?

– Учням це подобається. Якщо в перші дні після припинення уроків у школах більшість дітей можна було побачити в парках, або на вулиці в різний час дня (це перед оголошенням надзвичайного стану), то тепер вони зізнаються, що подолали проблеми адаптації до Інтернету, а уроки майже такі ж, як були, лише без фізичного контакту.

– З якими питаннями звертаються до Вас учні?

– Учнів тривожить те, чи достатніми будуть ці уроки, аби не повторяти шкільний рік.

– Батьки ставили Вам запитання у зв'язку з можливістю замороження навчального року?

– Ясно, що це питання турбує і батьків в цьому контексті.

– Однак, своє звичайне життя змінили не лише учні, але й їхні батьки. Яке ставлення у них у зв'язку з навчанням дітей за новим форматом?

– У даному контексті важливо, щоб батьки були нашими партнерами, були залучені до навчального процесу. Батьки задоволені тим, що дітям є чим зайнятися, але в той же час турбує їх те, що діти проводять надто багато часу перед комп'ютером.

– З якими іншими проблемами Ви стикаєтесь під час дистанційного навчання?

– Будь-яка система має свої переваги та недоліки. Для учнів корисним є те, що вони не відстають від навчання, але, на жаль, втрачають зв'язки з друзями, соціальний контакт погіршується...

– Крім процесу навчання, які поради даєте учням та батькам?

– Вчителі, студенти, школа, суспільство стикаються з небаженою ситуацією. Необхідна мобілізація та солідарність у всіх сферах громадського суспільства. Потрібно поважати всі правила, встановлені румунською державою. Пандемія викликає емоції, такі, як тривога, стрес та невпевненість, що відчуваються ще сильніше дітьми будь-якого віку. Оскільки школи закриті, події були скасовані і вони повинні триматися подалі від друзів, дітям потрібно відчувати себе коханими та підтримуваними більше, як ніколи. Бажаю учням, батькам та всім людям, по-перше, багато здоров'я та всього найкращого! Бережіть себе! Бережіть себе!

– Дякую за розмову. І я бажаю Вам, вашим учням та їхнім батькам міцного здоров'я та щоб легко і якнайшвидше подолали цей нелегкий період для всіх нас!

Христина ШТІРБЕЦЬ

ПРО КОРОНАВІРУС КРІЗЬ ПРИЗМУ СВ. ПИСЬМА

Проживаємо дуже дивні і нелегкі дні, які ніхто не міг передбачити. В цей час пишуть у всьому світі по-різному про цю пошесть. Всі ці думки, хоча й різного виду, носять одну саму печать: перелякування.

Шукають пророків, вісунів, навіть хотілося б вибрати з гробу Нострадамуса і запитати його про цю хворобу, яка покрила увесь світ.

В бухарестській румунській газеті «Формула AS» появилась стаття, яка зворушила, думаю, не тільки мене, але й усіх, хто читав цю газету. Стаття появилась під таким заголовком: «Старі живуть надто довго...». Наведу децю з того, що тут написано.

Зростання числа жителів планети почало непокоїти головні постаті світу, тих, які керують фінансами світу. Дуже цікава річ, що ні колосальні суми грошей мільярдерів світу, які заховані в таїнствених банкових рахунках, ні величезна втрата на зайві міжнародні війни не є небезпекою для всесвітньої економіки, але ж старі люди, які живуть занадто довго... «Тому треба щось зробити!».

1973 року американський політик Генрі Кісінджер заявляв (він тоді мав зверх 90 років) слідуюче: «Старі люди є даремними споживачами. Населення світу треба зменшити на 50%».

Нагадується і про великого науковця Еріка Піанку з Техасу, який сказав, що зменшення числа населення світу не зробиться ні війною, ні голодом, а хворобою: «Хвороба – найефективніший спосіб для знищення мільярдів людей і, таким чином, розв'яжеться криза економіки світу». Жахливі слова!!!

Внаслідок того, що пишеться про цю нещасну пошесть, унаслідок того, що бачимо, приходиться запитати, чи попередження

телебачень світу «Хороніть старих!» не є синонімом привітального Юдиного слова „Радій, Учителю!...», сказані Господу в Гефсиманському саду? Парадоксальна ситуація цієї пошесті, в якій бачимо, що помирають поруч старих і молоді люди, є таїнственою посилкою на секуляризований світ, при вході до якого написано: «Входять тільки ті, що заплановані!», а над домом цього світу написано: «Проживайте добре, не треба вам Бога!».

З'ясовуючи рух цього світу, свідоме покоління старожилів одностайно промовляє: «Такого не було ніколи!» – Насправді дивні часи: старих вже не треба, а маленьких дітей треба дуже, дуже мало. Знаходиться покриття цієї ситуації.

Настали важкі часи. Багато недостатків, багато безробіття...!

Людство, віддаляючись від Бога, зробило велику прогалину в світі, а цю прогалину наповнив ворог людства. Про це говорив Ездра: «Се дні прийдуть в онже живуції на землі обремененні будуть многими даньми і скриється путь правди» (III Ездра 5,1).

Коронавірус не є кончиною світу, але готує нас для кончини світу. Щоб це зрозуміти, щоб зрозуміти правильно рух світу, треба мати на увазі слова Св. Письма. В книзі «Одкровення» написано, що за останні часи світу, за часи панування антихриста, людство буде присилуване ним прийняти його печать. Будуть присилувані всі «...малі і великі багатії і вбогі, вільні і раби... (прийняти печать) на їхню правцю або на їхні чола... (Одкр.13, 16). Але не досить цього, бо все, що на землі, буде носити одну печать антихриста: золото, срібло, дорогоцінне каміння, пахоці, олива... мука, пишениця, вівці, коні, вози і... душі людські (Одкр.18,12-13).

Для цього дияволу треба буде мати велику силу. Але ми знаємо, як каже св. І. Золотоустий, що «дияволова сила обмежена».

Тому йому треба спустошити світ. За його діяння Літургію не можна буде ніде служити, як про це пише пророк Даниїл (Дан.12,11). Св. отці кажуть, що тоді диявол буде насміхатись з літургічного слова «Твоя від Твоїх Тобі приносимо за всіх і за все».

Він тоді буде казати до Бога: ось вже не є Твоє ніщо!

Але його панування буде на дуже короткий час. За це кажуть, що Св. Літургія для нього є великою перепоною і що, поки служать Св. Літургію, диявол не може діяти явно. Коли це буде, ніхто не знає. Одне знаємо – що від нас залежить усе: будемо добрими, змінимо своє життя, свою поведінку, свою ношу і Господь продовжить Свою милість над нами.

Теж одне знаємо: що Св. Літургія має велику силу. Хай буде для пам'яті молодому поколінню чудо, яке сталося у Сучаві при святі Пасхи 2020 року. Владика православний Пімен був знайдений з коронавірусом ще перед Пасхою, але послужив Св. Літургію на Пасху поруч чотирьох священиків. Разом із ними був і один диякон, який не причащався із собором, бо мав інші обов'язки. Після цього зробилась перевірка над усіма п'ятьма, чи не були заражені від владика. І чудо чудес: всі ті чотири вийшли добре, а диякон, який не причащався, лишень він був знайдений з коронавірусом.

Св. Літургія і Св. Причастя є найсильнішими ділами цього світу. Залежить, з якою вірою приступаємо до них та з якою вірою будемо приступати до них.

прот. Микола ЛАУРУК,
м. Сігет

Христос Вознісся! На Небеса Вознісся!

На сороковий день після Великодня Ісус Христос вознісся на небеса перед очима своїх учнів, які піднялися з ним на гору Єлеонську. Христос благословив своїх учнів під час свого вознесіння, а потім вони радісно повернулись до Єрусалиму. Про подію Вознесіння Господа Ісуса Христа, очевидцями якої були апостоли, розповідає нам святий євангеліст Лука у своїй Євангелії у Гл. 24.

Можливо, ви запитуетесь, чому Ісус повинен був вознестися на небо? Чому не залишився з апостолами та з людьми надалі? Над цими питаннями я сам розмірковував днями та постараюся коротенько висловити свою думку. Отож, я вважаю, що Ісус Христос вознісся на небо з трьох причин: По-перше, Ісус Христос повинен був вознестися тому, що книжники, фарисеї мали знову убити Його після Воскресіння, так як це сталося у Страсний четвер, коли вони видали його на розп'яття. По-друге, Ісус Христос вознісся на небо тому, що лише таким чином Він міг виконати свою обіцянку: «Отож я з вами по всі дні аж до кінця віку». Як особа, Він не міг бути з усіма людьми по всьому світу. Лише після

Вознесіння, через Духа Святого, Ісус у вигляді Хліба та Вина є присутній у кожній церкві, де відправляється Свята Літургія. По-третє, Ісус Христос вознісся, оскільки лише так Він мав зіслати Духа Святого на своїх апостолів і, таким чином, заснувати першу християнську Церкву.

Парадокс вознесіння полягає у тому, що, хоча Ісус відійшов від своїх апостолів, Він залишився з ними та зі всіма тими, хто вірують у нього.

Для мене та для всіх віруючих села Бистрий Марамурського повіту це надзвичайне свято, тому що на Вознесіння Господнє, яке цього року відзначаємо 28 травня, святкуємо храм (престольне свято) нашої Української Православної Церкви.

На наше свято зазвичай збирається велике число християн, бере участь собор священиків на чолі з отцем вікарієм Іваном Піцурою, присутні протесії із сусідніх парафій. Цього року, внаслідок порад влади уникати великих скупчень людей, на нашому святі будуть присутні священники сусідніх парафій, отці з Вишавської Долини, Красного та Кричунова, а очолюватиме Богослужіння архімандрит Атанасіє Немзет, єгумен монастиря Вишньої Рівни. Свята Літургія буде транслюватися за допомогою Інтернету, щоб всі наші парафіяни радісно зустріли свято Вознесіння Господнє, яке є одним з 12 найбільших церковних свят та безпосередньо пов'язане із святом Воскресіння Ісуса Христа. У цей день для нас, усіх християн є добра нагода ще раз замислитись, уважно проаналізувати своє життя, "вознестися" над повсякденними проблемами та зміцнювати нашу віру у нашого Господа Ісуса Христа.

отець Іван ЮРЧА
село Бистрий

Автентична віра

Сьогодні є багато вірників, які думають, що віра тих, які стараються жити за Євангелськими науками, не така міцна, як віра перших християн. Є багато вірників, які думають, що нам треба вернутися до історичних джерел нашої віри, тому що тільки там, як вони кажуть, знайдемо приклад дійсного християнського життя.

Але казати, що життя Церкви в перші століття проходило спокійно, без проблем, помилково, і це не за біблійною наукою.

В цьому періоді, після Великодня, під час Літургії читаються фрагменти з Дії Св. Апостолів, а дивлячися на перші розділи, побачимо, що не тільки Божою благодаттю виявляла свою силу в Церкві Апостольських часів, а і людська гріховність виявляла свою негативну силу.

На початку 6-го розділу бачимо причину того, як були вибрані перші диякони, та про їхнє служіння: «Тими ж днями, як учнів намножилося, почали нарікати на євреїв, що у щоденному служінні їхні вдовиці занедбані» (Д.А. 6,1). Тут бачимо одну причину розділення вірників на різні групи, а головне, що між тими групами було непорозуміння.

Ще перед Його роз'яття Спаситель обіцяє ученикам, що зашле їм іншого Втішителя, Який буде керувати вірою і знаком Божої присутності у житті людини: «А коли Втішитель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, Той Дух правди, що походить від Отця, Він засвідчить про Мене» (Ін. 15,26). На основі цих слів Спасителя багато-хто поспішив розділити історію спасіння на три періоди: Старий Завіт – період Бога Отця, період Євангелії – Бога Сина і період Християнської Церкви – Бог Дух Святий. Але всі Особи Святої Трійці присутні в кожному моменті історії спасіння, не тільки одна окрема. А головне Дух Святий, новий Втішитель, не був присутній тільки в Церкві Апостольських

часів, а навіть і нині. Так, як в Старому Завіті було багато іудеїв, які зневажали Бога Отця, в часі Євангелії чимало-хто зневажав Бога Сина, так і сьогодні численні зневажають присутність, а головне живодавчу силу Духа Святого.

Всі ученики Христові дістали дар Святого Духа у моменті Сшествія Св. Духа (Д.А. 2,4), так, як і ми дістаємо його через Тайни Церкви. Виявлення цього дару залежить від нашого старання стати храмами Духа Святого.

Наприкінці другого розділу книги Дії Св. Апостолів знаходимо найголовніший уривок, який нам говорить про життя перших християн: «...вони перебували у науці апостольській та в спільноті братерській і в ламанні хліба та у молитвах. І був острах у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамен. А всі віруючі були вкупі, і мали все спільно» (2, 42-44). Молитва Церкви була сильна, навіть для проповідання: «Як вони ж помолились, затряслося те місце, де зібрались були, і пере-

повнилися всі Святим Духом, і почали говорити Слово Боже зі сміливістю» (4, 31). Але не думаймо, що життя вірників проходило без спокус.

Всі випробування, через які мали перейти перші віруючі, були пов'язані зі словами Ап. Петра з однієї з його перших проповідей: «Рятуйтеся від цього лукавого роду!» (2,40). Якраз тоді, коли віруючі не розуміли і не знали (як і нині стається) відрізнятись від лукавого роду, який живе без Бога, тоді появлялися проблеми. Перші приклади непорозуміння віри знаходимо в Ананії і Сафірі, які добровільно продали одну свою землю і, бажаючи показатися перед іншими вірниками, принесли частину з грошей, кажучи, що то всі. І тому померли. А в нинішньому Апостолі якраз бачимо, що причина, за яку були вибрані диякони, було непорозуміння між різними групами вірників. І багато таких прикладів знаходимо в Д.А., в історії Церкви і навіть у нашій церкві.

Це не означає, що є періоди, коли віра є або сильною, або закам'янілою, євангелською чи неєвангелською. Віра завжди одна, але число вірників, які розуміють відрізнятись від цього лукавого роду, коли велике, коли мале.

Число вірників взагалі мале, тому що більшість вибирає жити без Бога: «Не будеш з більшістю, щоб чинити зло» (Вихід 23,2).

Головне знати вибирати, що добре, і навчатися з помилок кожного моменту з історії Церкви, й не думати, що давно всі вірники були такі, як би з Євангелії або з Раю вибрані. Ніколи не було вірникам легко жити у своїй вірі, тому що християнство взагалі – одна жертва, один хрест, якого ми беремо на себе добровільно.

Від старання кожного з нас залежить виявлення сили Духа Святого в наших немочах і слабуваннях, щоб ми стали, головне через нашу поведінку, світлом для світу: «Бездоганні та щирі, невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду, що в ньому ви сяєте, як світло у світі» (фил. 2,15).

от. Маріус М. ЛАУРУК

ВИЙШОВ ДРУКОМ 4-Й ВИПУСК "МАНДРІВНИКА"

(Закінчення. Поч. у попередньому числі)

На завершення 4-й номер "Мандрівника" забезпечений статтями із рецензіями та анонсами нових українських та українознавчих книг, що вийшли друком протягом останніх років і котрі відображають собою чесько-український літературний та культурний діалог.

На обкладинці 4-го номеру "Мандрівника" відображений знімок відомого прикарпатського фотографа Романа Шимковича "Мо-

литва", присвячений прикарпатській учасниці Другої світової війни (1939-45 рр.) Дарії Попович (з дому Бойдуник) (1925-2014), деякі інші знімки котрого із серії "Крізь роки" відображені всередині 4-го номеру "Мандрівника".

Завершують 4-й номер "Мандрівника" започаткована у 2019 році рубрика "Мандрівки "Мандрівника", у якій відображені вирізки із всеукраїнських та українських діаспорних газет країн Європейського Союзу й Північної Америки (зокрема культурно-просвітницької газети Союзу українців Румунії "Вільне Слово"), в яких були опубліковані рецензії та анонси про заснування в Чехії нового міжнародного незалежного чесько-українського літературного часопису "Мандрівник" (та багато інших рубрик, започаткованих "Мандрівником" у 2019 році) й картини відомих художників, присвячені жінкам-героям Другої світової війни (1939-45 рр.), щоб донести до читачів жертовний внесок жіноцтва у Другій світовій війні (1939-45

рр.) та багато-багато інших корисних і цікавих матеріалів, присвячених українській історії, мові, літературі та культурі на розлогому 90-сторінковому ілюстрованому 4-му номері II-го 2020-го року видання "Мандрівника".

Разом з тим з нагоди відзначення I річниці "Мандрівника" та V річниці Пресового бюро Товариства "Опір Західної України", котрі видали друком протягом 2014-2019 років 7 авторських, упорядкованих та перекладених з чеської на українську мову книг і протягом 2019 року 3 номери "Мандрівника" вийшли друком Бібліографічний покажчик "Мандрівника" за 2019 рік і Прайс Пресового бюро Товариства "Опір Західної України" 2014-2019 років, котрі читачам-передплатникам, авторам-дописувачам і меценатам-жертводавцям "Мандрівника" додаються разом із 4-м номером "Мандрівника".

4-й номер II-го 2020-го року видання "Мандрівника" невинно продовжує берегти і популяризувати історію, мову, літературу та культуру України і української північноатлантичної діаспори.

Редакція "Мандрівника"

СВІТЛИНА:

Обкладинка 4-го випуску II-го 2020-го року видання "Мандрівника"

♦ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

ЛЕВ ТА ЗАЯЦЬ

(Казка)

Побачив чоловік зайця та й посміявся, що ніякого звіра він зроду не міг піймати, бо всіх боїться. Розсердився куций та й питає:

– А що тобі, чоловіче, найстрашнішим здається? От чоловік і каже:

– Лев!

– Ну, так я тобі його піймаю! – сказав заяць та й подався у степ.

Вже чи довго, чи коротко скакав заяць по степу, а таки добіг до тієї печери, що в ній жив лев. Став на дверях, ледве до клямки дістав, та цок, цок, цок! Лев, теє почувши, вийшов на поріг.

– А що тобі, зайчику-побігайчику, треба? – питає. – Може тебе хто обідив?

– Та ні, хвалити Бога, ніхто мене не обідив, а тільки такий до нас страшний звір у степ зайшов, що ніхто проти нього не встоїть. Виліз він у криницю і не дає нікому води напиться. Уже другий день, як ні у кого з нас рісочки в роті не було. Увесь звір по степу пропадає. Розбіжиться усе твоє царство. Рятуй!..

– Страшний звір, кажеш? Ану, вежи мене до криниці!

Приходять до криниці. От лев нахилився над водою, став придивлятися, хто там є. А вода, як дзеркало, – так і видно того, хто нахилився. Лев же ж

думав, що то і є той страшний звір, про якого розказував заяць, бо зроду себе не бачив і не знав, який він є.

Як же ж тоді лев заревів над цямриною, аж у вухах у зайця заляцало, а з криниці ще дужче луна пішла.

– Го-го-го!..

Простяг лапу лев, щоб достати ворога, аж і той простягає. Дуже розсердився лев, бо ще не було видано такого звіра, щоб проти нього лапу простяг. Розгнівався тоді лев та шубовсь у воду сторча... А звідти вже ніяк йому не вилізти.

Отак заяць доказав свою силу.

Моя матуся Слова С. Костюк
Музика О. Пенюк-Водоніс

Помірно

Зна-ю я: ма-ту-ся на-ша най-доб-рі-ша і най-
кра-ща, бо ра-не-сень-ко вста-є, нам сні-да-нок по-да-
-є. І у-се це-ко-жен день, ще й на-спі-ву-є пі-
сень! Лю-бим не-неч-ку без меж, а во-на нас, звіс-но, теж!

2.

А коли прийде з роботи –
Ждуть її нові турботи:
Суп зварити, дім прибрати,
З нами казку прочитати.

Наталя ЗАБІЛА

КУЛЬБАБКИ

На леваду я пішла б,
Ціла купа там кульбаб –
Ніби сонечка малі,
Посідали на землі.
Я нарвала б тих квіток
Та сплела б собі вінок.
Щоб і я була в вінку,
Наче квітка на лужку,
Тільки вранці квіти всі
Умиваються в росі,
Росяна травичка –
Змокнуть черевички.

♦ С М О Р І Ж К А Д Л Я Д І М Е Й ♦

ЛЕГЕНДА ПРО КАПУСТУ

Водній з легенд Давньої Греції розповідається про появу капусти. Якось бог виноробства Діоніс вирішив покарати фракійського царя за те, що він зламав виноградну лозу. Царя прив'язали до дерева та призначили йому кілька десятків ударів палицею. Цар не витримав приниження та заплакав. Сльози падали на землю і зникали, а через мить на очах у здивованих фракійців з'явилися рослини, колоподібної, як голова, форми, яких ніхто ще не бачив і не знав. Поважали капусту всі стародавні народи. Єгиптяни, наприклад, подавали її в незвичному для нас вигляді – в кінці обіду, як десерт. Про капусту згадує Аристотель у своїх комедіях, які були написані у 425 р. до н. е. Піфагор стверджував, що довгими роками життя зобов'язаний саме вживанню великої кількості капусти. А Олександр Македонський наполягав, щоб його військові командири,

які мали надмірну вагу, кожен день на обід їли салат зі свіжого капустяного листя. Слов'янські південні племена дізнались про капусту від греко-римських колоністів, які на той час жили у Криму і почали активно її використовувати як у харчовому раціоні, так і у лікуванні.

КОЗОДІЙ (Дрімлюга)

– Як одним словом можна замінити словосполучення – той, хто доїть кіз?

– Можна я? Можна я? – підстри-

шина – дрімлюга, сплюшка, сплюха, нічна ластівка. Це нічний птах, який має довгі крила й хвіст.

Живуть вони у тропіках, у нас –

бує Ванько й випалює: Козлодой!

– Правильно: козодій. Латиною *Caprimulgus* – той, хто доїть кіз.

От тільки це не людина, а пта-

перелітні, гнізд не в'ють, кладуть по два яйця у піщану лунку. Птахи мають три родини – журилки, білоноги й справжні.

Чи знаєте ви, що:

Буряк потрапив до нас із Візантії. У давнину його відваром користувалися, як дезінфектуючим засобом і зазвичай їли і вареним, і сирим.

Капуста – овоч, що має освіту. Наприклад, цвітну капусту Марк Твен називав капустою, що закінчила коледж. А броколі американці називають «капустою з університетською освітою».

Арктичний хрін – один з найцікавіших овочів. Його можна зустріти в далекій Герландії. Він цвіте навіть тоді, коли настають сильні морози.

Любов СЕРДУНИЧ

ЧАРОДІЙНИЦЯ ВЕСНА

*Чародійниця весна
Стільки квітів привезла
На зеленому візку,
Залишила у ліску.
Рясно сипала в гайочку,
У долині й на горбочку.
Все забарвила вона,
Квітникарочка весна.*

Міжнародна співпраця на базі Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка

28 лютого 2020 на базі Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка, що в м. Сігету Мармаціей повіту Марамуреш, за участі української делегації, у рамках чинної з 03.11.1992 року Угоди про співробітництво в галузі культури, науки і освіти між Урядом Румунії та Урядом України і Договору про відносини добросусідства та співробітництва між Румунією та Україною (22.10.1997 р.) пройшла міжнародна наукова подія для підписання Меморандуму про співпрацю та поглиблення співробітництва у галузі освіти.

Організований міжнародний круглий стіл дирекцією Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка на чолі з директором Василем Куреляком, разом із директором Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти паном Ярославом Сивохопом та директором Закарпатського обласного благодійного фонду Освіта паном Борисом Качуром. Учасниками міжнародного наукового заходу стали викладачі Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка – Румунія та провідні науковці з України, а також запрошені: представник Міністерства освіти та досліджень Румунії пані Ельвіра Кодря та представник з боку Союзу українців Румунії пан Мирослав Петрецький – голова Філії Марамуреш Союзу українців Румунії.

У межах наукової події учасники ґрунтовно розглянули питання щодо важливості обміну досвідом у галузі освіти на рівні міжнародних зобов'язань та національних законів. Першим із презентацією «Про деякі аспекти наукової діяльності та екологоосвітньої роботи в Карпатському біосферному заповіднику» виступив директор пан Борис Качур, який детально поінформував учасників про діяльність заповідника, що є одним із найважливіших форпостів природоохоронної справи в Україні, відіграє виняткову роль у збереженні при-

родних та культурних цінностей Карпатського регіону. У його межах охороняються найбільші в Європі ділянки букових пралісів. А організація та проведення науково-дослідної роботи належить тут до найважливіших пріоритетів. Також було заслухано доповіді інших українських представників делегації, через які вони ділилися результатами досліджень та цікавими ідеями. Учасники з боку румунської сторони детально поінформували учасників української делегації про діяльність Союзу українців Румунії загалом та про діяльність Філії Марамуреш, Союзу українців Румунії, а також про діяльність Дирекції Меншин в рамках Міністерства освіти та досліджень Румунії. Темою обговорення стало підписання Меморандуму про співпрацю та поглиблення співробітництва у галузі освіти, співпраці між Союзом українців Румунії та Педагогічним ліцеєм імені Тараса Шевченка в м. Сігету Мармаціей повіту Марамуреш, в особі румунської сторони та Закарпатським інститутом післядипломної педагогічної освіти і Закарпатським обласним благодійним фондом Освіта в особі української сторони та проблема активізації українсько-румунської співпраці на Мараморошині через надання допомоги єдиному в Румунії українському ліцею в м. Сігету Мармаціей.

Ельвіра КОДРЯ

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

